

การนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปปรับปรุงสถานศึกษา*

IMPROVING EDUCATIONAL INSTITUTIONS USING THE FINDINGS OF EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE

ชญาณิศ โสจิตพิมานเวช

Chayanit Kositpimanwet

เอกราช โสจิตพิมานเวช

Ekkarat Kositpimanwet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: chayanit@gmail.com

บทคัดย่อ

การประกันคุณภาพการศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพและมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐาน และตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมินเพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะ และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้ บทความวิชาการนี้เป็นการนำเสนอเนื้อหา การนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปปรับปรุงสถาน ศึกษา การประกันคุณภาพสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก กระบวนการประกันคุณภาพโรงเรียนจะต้องมุ่งเน้นที่การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ คุณสมบัตินักเรียนที่พึงประสงค์เป็นสำคัญ โดยมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกควรจะต้องสอดคล้องหรือเป็นเกณฑ์เดียวกันกับเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในและจะต้องไม่สร้างภาระงานเพิ่มกับผู้ถูกประเมิน ซึ่งข้อดีการนำรูปแบบการประกันคุณภาพโรงเรียนยุคการศึกษาประเทศไทย 4.0 และศตวรรษที่ 21 ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทย ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานด้าน

* Received 1 October 2022; Revised 3 October 2022; Accepted 15 October 2022

กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาและมาตรฐานด้านผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผล จะทำให้มีความสอดคล้องกันของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบประเมินคุณภาพ การศึกษาภายนอก

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษา, สถานศึกษา, มาตรฐาน

ABSTRACT

To reassure all stakeholders that educational management at all levels has quality and standards, educational quality assurance was established. The evaluation system and educational quality assurance have been changed as a result by the Ministry of Education. With fewer indications and a goal to raise the bar concise and accurately portray excellence. In order to ease the load of data storage, emphasis is placed on practical assessment methods that are straightforward and standardized. Reduce the amount of documents used for assessment, and train assessors to utilize credible counsel and guidance for educational institutions. The information is presented in this scholarly piece. Improving educational institutions using the findings of educational quality assurance. There are two categories of education quality assurance: internal quality assurance and external quality assurance. The primary goal of quality assurance procedures in schools must be to confirm intended results, or desirable Thai traits. The criteria for the internal quality assurance standards and the external quality assessment standards should be similar or identical, and neither place a heavier responsibility on the person being evaluated. It has benefits when adopting a methodology of ensuring the quality of schools in the Thai educational period. 4. 0 and the 21st century will be used to enhance the quality and standards of Thai education, including the learner quality standards. Standards for educational institution administrators' administrative and managerial procedures Standards for efficient results as well as administrative

and managerial procedures for school administrators. This will guarantee that both the internal and external systems for evaluating the quality of education are consistent.

Keywords: Educational quality assurance, educational institutions, Standards

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ. ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ. ศ. 2553 ได้กำหนดความหมายและหลักการในมาตรา 6 ระบุว่า “การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์, 2563)

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพและจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐาน และตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมินเพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะ และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับใหม่จึงมีจำนวนไม่มาก แนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจะเน้นการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพตามบริบทของสถานศึกษา ไม่เพิ่มภาระการจัดทำเอกสารให้สถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐานมีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะ

และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้ ปรับกระบวนการทัศน์ในการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนา (evaluation and development) บนพื้นฐานบริบทของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์ และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนในสถานศึกษาต้องรับรู้และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบให้บรรลุถึงเป้าหมาย คือมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561)

อดีตที่ผ่านมา นั้น ภาครัฐพยายามมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษา จึงได้ให้สถานศึกษาทำการประกันคุณภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย การประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาในอดีตยังมีหลายประการ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

1. ระบบการประกันคุณภาพยังไม่สะท้อนถึงความแตกต่างของสถานศึกษาแต่ละแห่ง สถานศึกษาแต่ละแห่งมีการสร้างตัวชี้วัดที่พยายามแบ่งแยกตามลักษณะของสถานศึกษา แต่ก็ยังไม่สามารถแบ่งแยกได้จนถึงระดับที่เหมาะสมกับทุกสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งอาจถูกวัดด้วยตัวชี้วัดที่ไม่ได้ตรงกับวัตถุประสงค์และสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

2. ระบบการประกันคุณภาพยังเน้นการตรวจสอบเอกสารมากกว่าการพัฒนาคุณภาพ หลายครั้งการตรวจประกันคุณภาพการศึกษา กลายเป็นกระบวนการในการตรวจสอบเอกสารเป็นหลัก เมื่อมีเอกสารจะได้คะแนน ไม่มีเอกสารจะไม่ได้คะแนน ซึ่งเป็นที่มาของความพยายามสถานศึกษาในแต่ละแห่ง ที่มุ่งเน้นในการสร้างและเก็บหลักฐานเหล่านี้เป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลาและงบประมาณจำนวนมาก แต่กลับไม่ได้ทำให้คุณภาพของการศึกษาดีขึ้นแต่ประการใด

3. ระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกไม่สอดคล้องกัน ในหลายครั้งตัววัดของการประกันคุณภาพภายในกับภายนอกถูกออกแบบมาจากหน่วยงานคนละหน่วยงาน ทำให้ไม่สอดคล้องกัน มีนิยามแตกต่างกัน การประกันคุณภาพจึงเสมือนเป็นการกรอกเอกสารที่ต้องให้ตรงกับนิยามของแต่ละหน่วยงานที่กำหนด ซึ่งไม่ได้ส่งผลดีใด ๆ ต่อสถานศึกษา

4. ครูใช้เวลาทำเอกสารหรือต้อนรับผู้ประเมินจนไม่มีเวลาสอนหนังสือนักเรียน ด้วยข้อมูลและเอกสารที่มีจำนวนมาก จึงทำให้ครูต้องใช้เวลามากกับกิจกรรมเหล่านี้ จนทำให้หลายครั้งไม่มีเวลาสอนหรือทบทวนบทเรียนให้กับนักเรียนทั้งที่เป็นกิจกรรมหลัก

5. ผู้ประเมินขาดความรู้ความเข้าใจในบริบทของโรงเรียน ในหลายครั้งผู้ประเมินคุณภาพไม่มีความรู้ความเข้าใจในบริบทของแต่ละโรงเรียนอย่างถ่องแท้ ผู้ประเมินทำหน้าที่

เพียงไปตรวจสอบเอกสารและให้คะแนนตามเอกสารที่เห็นเท่านั้น จึงไม่ได้ทำให้คุณภาพของสถานศึกษาดีขึ้นแต่ประการใด

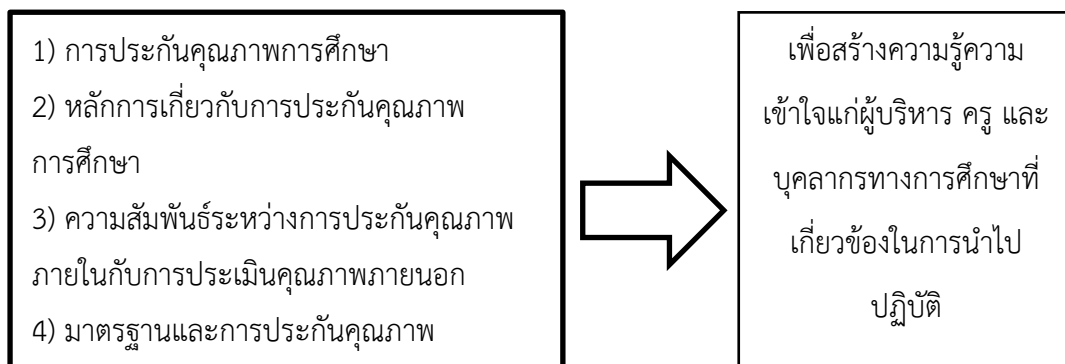
เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยที่มีประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลัก เกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561ฉบับนี้คือ แนวทางในการดำเนินการตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ไม่สอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาที่แท้จริง จึงส่งผลให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกไม่สัมพันธ์กัน เกิดความซ้ำซ้อน และคลาดเคลื่อนจากการปฏิบัติ ทำให้ไม่สะท้อนความเป็นจริงและเป็นการสร้างภาระแก่สถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษา (สำนักทดสอบการศึกษา, 2561)

จากความสำคัญของการประกันคุณภาพที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการดำเนินการที่ให้เกิดความเชื่อมั่นโดยมีการวางแผนปฏิบัติงาน มีการกำหนดมาตรฐานกระบวนการดำเนินการตามวางแผนและมาตรฐานที่กำหนดไว้ให้มีการตรวจสอบการดำเนินการ เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันได้ว่าผลผลิตและบริการขององค์กรทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจและเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยขอเสนอสาระของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องในการนำไปปฏิบัติ ได้แก่ 1) การประกันคุณภาพการศึกษา 2) หลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก 4) มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา 5) ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา 6) องค์ความรู้ใหม่ และ 7) บทสรุป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อนำเสนอสาระของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องในการนำไปปฏิบัติ

กรอบแนวคิดการนำเสนอ

ความหมายของประกันคุณภาพการศึกษา

สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาให้มาตรฐาน ให้เกิดผลอย่างยั่งยืนแก่ผู้เรียนตามหลักสูตรและสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม และส่งผลถึงความสามารถในการแข่งขันของประชาชนในประเทศเพิ่มขึ้น

คำเหมือน บุญพะมณี (2555) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลผลิตหรือการให้บริการที่สนองความต้องการ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้เรียนและตลาดแรงงาน

วีระยุทธ ชატะกาญจน์ (2555) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยพิจารณาตัวชี้วัดของผลการปฏิบัติงานว่ามีความสอดคล้องกับที่กำหนดเป็นอย่างดี และต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ คือ ผู้เรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมที่ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถ

รัตนา ดวงแก้ว (2556) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา เป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด ทั้งนี้คุณภาพของผู้เรียนดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนที่เอาใจใส่การจัดการศึกษา หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ มีระบบบริหารที่ได้มาตรฐานโดยเฉพาะระดับปฏิบัติ ซึ่งหมายถึง สถานศึกษามีระบบการเรียนการสอนที่ลงถึงระดับห้องเรียนที่มีผลมาจากการการที่ผู้บริหารและครูมืออาชีพ รวมทั้งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปความหมาย คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานการศึกษาที่มีประสิทธิผล ทำให้เกิดสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่พึงพอใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

คำเหมือน บุญพะมณี (2555) สรุปว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประกันความเชื่อมั่นในสถานศึกษากับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ว่าให้นักเรียนเมื่อจบการศึกษาต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและตรงความต้องการของสังคม

วีระยุทธ ขาตะกาญจน์ (2555) ที่ว่ากระบวนการใด ๆ ที่รักษาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และมีการพัฒนาระบบสถาบันการศึกษา สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่เป็นไปอย่างมีระบบของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ การประเมินผล และการรับรองมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยการประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก

หลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาที่ช่วยสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าผู้เรียนที่จบการศึกษาจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเน้นแนวคิดหลัก ดังนี้ (เข้มเพชร กำหอม, 2543)

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Child-Centered Development) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้งปวง และยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงต้องช่วยกระตุ้น เอื้ออำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาจนเต็มศักยภาพ และมีคุณภาพได้มาตรฐาน

2. การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School-Based Management: SBM) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอำนาจตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีความเชื่อว่าสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการผลิตที่สามารถสร้างผลผลิตคือ ผู้เรียนให้มีคุณภาพได้การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ จึงเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะทำให้เสริมสร้างพลังให้สถานศึกษาชุมชนและสังคมร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

3. การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ (Participation and Collaboration) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคนทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคน และกับสังคม โดยส่วนรวมการศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน (All for Education)

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of Education) เป็นแนวความคิดที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมแนวความคิดนี้เชื่อว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้

5. การแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษา (Authorities) ต่อผู้เรียนผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม และต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ได้มาตรฐานซึ่งสามารถให้ผู้ปกครองชุมชน สังคม และหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบได้เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริงและรวดเร็ว

การประกันคุณภาพสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

การประกันคุณภาพภายใน (Quality Assurance) เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อการบริหาร และจัดการเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรในสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2544) ได้ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโรงเรียน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการทั้งหมดที่เป็นระบบ และมีการวางแผนล่วงหน้าอันเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งได้ว่าสินค้าหรือบริการหนึ่งๆจะมีคุณภาพตามข้อกำหนดที่ได้วางไว้ส่วนการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบ การ

ประกันคุณภาพยังคงมีการเน้นความสำคัญของคุณภาพและประสิทธิภาพของเครื่องมือวัดและเทคนิควิธีวัด สิ่งที่เกิดขึ้นมาก็คือการสร้างความมั่นใจ โดยการมีมาตรการป้องกันไม่ให้ความผิดพลาดเกิดขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นการออกแบบและขั้นดำเนินการงานจนถึงขั้นที่ได้ผลผลิตออกมา นอกจากจะมีการนำผลการประเมินในทุกชั้น ตอนมาใช้เพื่อการวางแผนออกแบบและการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิด หรือทำให้บุคลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการทำงาน ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องวางแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพ เป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์และบุคคลอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชนเขตพื้นที่หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนติดตามประเมินผล พัฒนา ปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ

การประกันคุณภาพภายนอก (External Quality Assurance)

การประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดย “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า “สมศ.” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกรอบ 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

รูปแบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

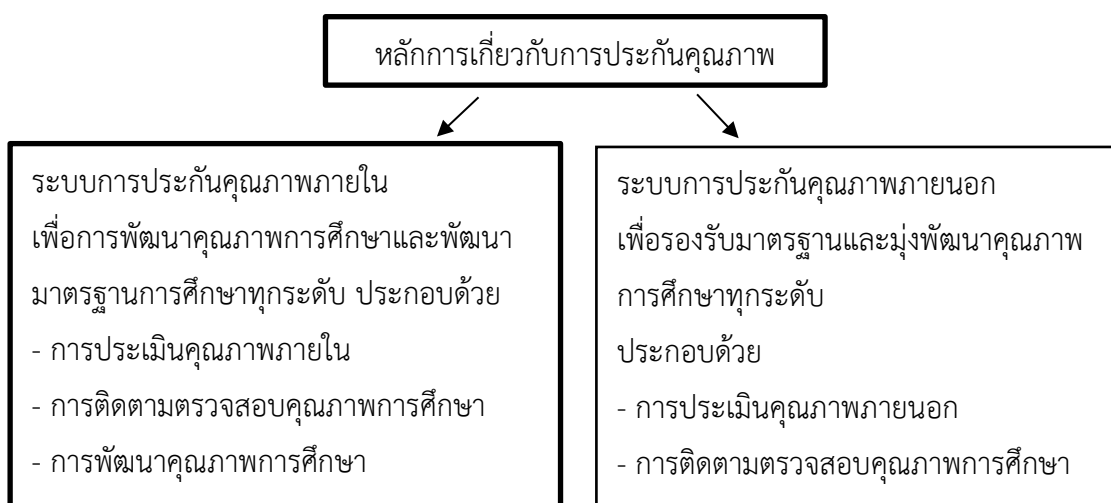
- 1) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คะแนน – ให้โทษ
- 2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง (evidence-based) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability)
- 3) มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับควบคุม
- 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 5) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้เอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยสถาบันสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถาบันและผู้เรียน

ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก

เฮอร์ราช โฆสิตพิมาณเวช (2560) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอก มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
2. เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาว่าสถานศึกษาได้จัดการศึกษามุ่งสู่ คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
3. สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่นมีข้อมูลที่จะช่วยตัดสินใจในการวางแผนและดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของ สถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวนโยบายทางการศึกษาและการ จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสังเคราะห์ผลการศึกษาเป็นแผนภาพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก

ระบบการประกันคุณภาพภายในกับระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีความแตกต่างและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาแล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอผู้เกี่ยวข้อง ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายในเป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโดยหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอกจึงสัมพันธ์เชื่อมโยงกันด้วยมาตรฐานการศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญคือ เอกภาพเชิงนโยบาย ความหลากหลายในทางปฏิบัติและมุ่งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากกว่าการควบคุมหรือการให้คะแนน

โทษ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2544) วิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) ในส่วนของการประเมินอิงสถานศึกษา

การประเมินอิงสถานศึกษา โดยมีมิติในการพิจารณา วิธีการพิจารณา และการสรุปผลการพิจารณา ดังนี้

- 1 มิติในการพิจารณา มี 2 มิติได้แก่ 1) มิติพัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและ
- 2) มิติการบรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กัน

2 วิธีการพิจารณาในแต่ละมิติมีดังนี้

2.1 มิติพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษานำผลประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาจนทำให้มีผลการประเมินในรอบที่สองสูงกว่าผลการประเมินในรอบแรก หรือยังคงรักษาระดับดีไว้พิจารณาในระดับมาตรฐาน ดังนี้

1) นำผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของ สมศ. ไปพัฒนามาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา โดยมีร่องรอยหลักฐานแสดงอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบครบกระบวนการ PDCA

2) ผลการประเมินในรอบที่สอง(เฉพาะผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์) สูงกว่าผลประเมินรอบแรก หรือ มีผลประเมินทั้งในรอบแรกและรอบที่สองไม่ต่ำกว่าระดับดี(ดี-ดี)

2.2 บรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน สามารถจำแนก แผนเป็น 2 กรณีได้แก่

2.2.1 สถานศึกษาใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ปฐมวัย เป็นเป้าหมายในการดำเนินการประเมินว่าสถานศึกษาบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน จะพิจารณาจาก

1) สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการประจำปี/โครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาโดยมีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเป้าหมายในการดำเนินการเป็นรายตัวชี้วัด

2) ในแผนปฏิบัติการได้กำหนดให้มีโครงการ/กิจกรรม วัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ชัดเจน

3) พิจารณาว่าในแต่ละมาตรฐานที่เป็นเป้าหมายของแผนต้องมีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 3 ใน 4 ของตัวบ่งชี้ที่ตรงกับตัวบ่งชี้ของมาตรฐานสำหรับประเมินภายนอก

4) มีการดำเนินการตามแผนประจำปี/โครงการ/กิจกรรมที่วางไว้ครบถ้วน
และมีการประเมินผลสำเร็จในการดำเนินงานอย่างชัดเจน

5) มีผลการประเมินความสำเร็จที่บรรลุตัวบ่งชี้ทุกตัวในมาตรฐาน/เป้าหมาย
ตามแผนที่ตั้งไว้การบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน จะพิจารณาจากร่องรอยหลักฐาน
ตาม ข้อ 1) 2) และ 3) โดยสถานศึกษามีรายงานการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมพิสูจน์
ได้หรือ

2.2.2 สถานศึกษาจัดทำแผนประจำปีที่ไม่ใช่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/
ปฐมวัยเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน จะพิจารณาจาก

1) การบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน สถานศึกษาต้องระบุว่า
โครงการ/กิจกรรมที่ระบุในแผนปฏิบัติการมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/
ปฐมวัย มาตรฐานใดบ้าง

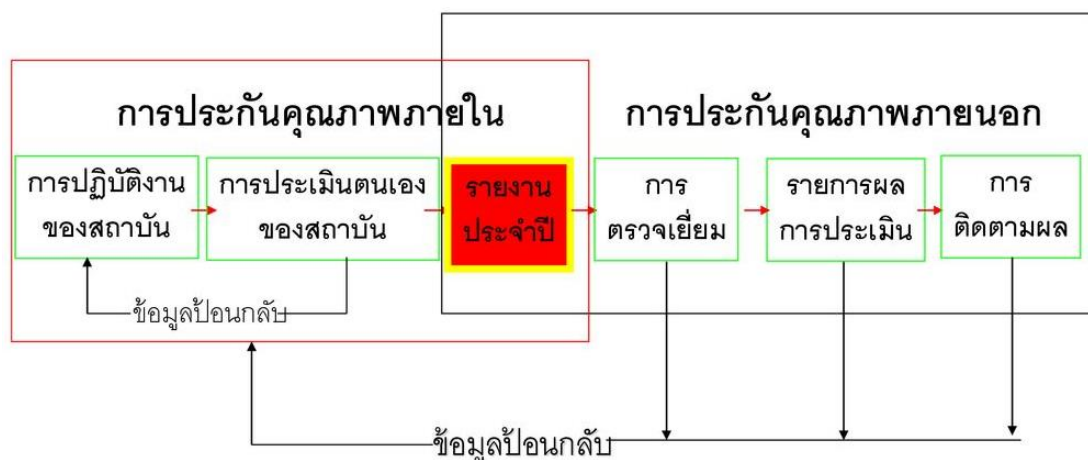
2) สถานศึกษามีตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนที่สอดคล้องกับ
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ปฐมวัย

3) พิจารณาว่าในแต่ละมาตรฐานที่เป็นเป้าหมายของแผนต้องมีตัวบ่งชี้อย่าง
น้อย 3 ใน 4 ของตัวบ่งชี้ที่ตรงกับตัวบ่งชี้ของมาตรฐานสำหรับประเมินภายนอก

4) มีการดำเนินการตามแผนประจำปี/โครงการ/กิจกรรมที่วางไว้ครบถ้วน
และมีการประเมินผลสำเร็จในการดำเนินงานอย่างชัดเจน

5) มีผลการประเมินความสำเร็จที่บรรลุตัวบ่งชี้ทุกตัวในมาตรฐาน /เป้าหมาย
ตามแผนที่ตั้งไว้

สังเคราะห์ผลการศึกษาเป็นแผนภาพ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่แม้แตกต่างตามบริบทของท้องถิ่น และของสถานศึกษา แต่มีจุดหมายรวมคือ “ธำรงความเป็นไทย และแข่งขันได้ในเวทีโลก” สามารถเป็นกำลัง สำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมือง ต่อไปได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดย คนไทย 4.0 จะต้อง ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือ เป็นคนดี มีคุณธรรมยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ได้แก่

- 1) ผู้เรียนรู้ เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัล และโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (competency) ที่เกิดจากความรู้
- 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ

3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียมเสมอภาค

โดยที่มีประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองที่กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพคนไทยและการศึกษาไทย ในอนาคต ประกอบกับมีนโยบายให้ปฏิรูประบบการประเมิน และการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกของทุกระดับก่อนจะมีการประเมินคุณภาพในรอบต่อไป จำเป็นต้องปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพ ของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และ มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

3. มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาศุนย์การศึกษาพิเศษ มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษายังเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

1) ผู้เรียนและผู้ปกครองมีหลักประกันและความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2) ครูได้ทำงานอย่างมืออาชีพ ได้ทำงานที่เป็นระบบที่ดี มีประสิทธิภาพมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และเน้นวัฒนธรรมคุณภาพได้พัฒนานตนเองและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน

3) ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำ และความรู้ความสามารถในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ และมีความโปร่งใส เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและนิยมชมชอบของ

ผู้ปกครองและชุมชนตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

4) หน่วยงานที่กำกับดูแลได้สถานศึกษาที่มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระในการกำกับดูแลสถานศึกษา และก่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพทางการศึกษาและคุณภาพของสถานศึกษา

5) ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้เยาวชนและคนที่ดีมีคุณภาพและศักยภาพที่จะช่วยทำงานพัฒนาองค์กร ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทยในยุคประเทศไทย 4.0 และศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยสร้างอนาคตที่ดีของลูกหลานไทยและอนาคตที่ดีของประเทศตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ กระบวน การประกันคุณภาพโรงเรียนจะต้องมุ่งเน้นที่การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ คุณสมบัตินักเรียนไทยที่พึงประสงค์เป็นสำคัญ โดยมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกควรจะต้องสอดคล้องหรือเป็นเกณฑ์เดียวกันกับเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในและจะต้องไม่สร้างภาระงานเพิ่มกับผู้ถูกประเมิน ซึ่งข้อดีการนำรูปแบบการประกันคุณภาพโรงเรียนยุคการศึกษาประเทศไทย 4.0 และศตวรรษที่ 21 ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทย ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถาน ศึกษาและมาตรฐานด้านผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผล จะทำให้มีความสอดคล้องกันของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกและจะไม่สร้างภาระงานเพิ่มกับผู้ถูกประเมิน นอกจากนี้จะสนองตอบต่อนโยบาย “คืนครูให้นักเรียน” และ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เนื่องจากจะไม่ทำให้ครู ผู้สอนต้องทิ้งห้องเรียนมาเพื่อเตรียมเอกสารรองรับการประเมิน ซึ่งเมื่อครูถูกดึงเวลาจากการทำหน้าที่สอน ให้ไปทำกิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการครูก็จะมีเวลาในการจัดเตรียมสื่อหรือชุดการสอนที่เหมาะสมที่จะเพิ่มการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ข้อดีอีกประการหนึ่งของรูปแบบการประกันคุณภาพโรงเรียนยุคการศึกษาประเทศไทย 4.0 และศตวรรษที่ 21 ก็คือ มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทในการจัดการศึกษาในแต่ละระดับที่แตกต่างกัน มีเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ยอมรับได้ในระดับสากลและสามารถนำผล

การประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้อย่างแท้จริง
สังเคราะห์ผลการศึกษาเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 3 กระบวนการนำมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้

บทสรุป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา เพราะได้กำหนดสาระบัญญัติฉบับนี้ไว้หมวดในหมวดที่ 6 มาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักและดำเนินการในเรื่องนี้ครบถ้วน ถูกต้อง ปรากฏไว้ในมาตรา 47 ถึงมาตรา 51 ซึ่งมีหลักการที่นำไปสู่การประกันคุณภาพ ได้แก่ 1) หลักการเกี่ยวกับการจัดการให้ ความบกพร่องมีค่าเป็นศูนย์ 2) โปรแกรมการปรับปรุงคุณภาพตามแนวคิดของ Crosby 3) การปรับปรุงคุณภาพตามแนวคิดของ Juran 4) แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพครบวงจร PDCA 5) หลักความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่มีการวางแผนระบบการจัดการในด้านต่างๆ ตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดขึ้นโดยระบบการประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจ (Assure) แก่ผู้รับบริการ ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรหรือสถานประกอบการที่ผู้รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงานว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา. ลาดพร้าว.

เข็มเพชร กำหม่อม. (2543). การศึกษาความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการของ

บุคลากรนโยบาย การประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษาในโรงเรียน

มัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คำเหมือน บุญพะมณี. (2555). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกัน

คุณภาพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

รัตนา ดวงแก้ว. (2556). เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 11

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (น. 3-14). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, ค้นเมื่อ 13 เมษายน 2563.

จาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>.

วิระยุทธ ชาศะกาญจน์. (2555). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ.

กรุงเทพมหานคร: วี.พริ้นต์.

สัมฤทธิ์ กองเพ็ง. (2544). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเตรียมการประกันคุณภาพการศึกษา

วารสารวิชาการ. 4 (10).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). รายงานการสังเคราะห์แนวคิดและ

วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2544). การประกันคุณภาพ

การศึกษา(เอกสารแผ่นพับ). กรุงเทพมหานคร: สมศ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). OKRs กับการประกัน

คุณภาพการศึกษา รายงานผลการศึกษานโยบายการจ้ดระบบการประกันคุณภาพ

การศึกษาภายในสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้แนวคิด

ระบบการวัดผลแบบ OKRs: Objective and Key Results, กรุงเทพมหานคร:

21เซ็นจูรี จำกัด.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์

การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง

ประเทศไทย.

เอกราช โฆสิตพิมานเวช. (2560). แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกศึกษาขอนแก่น

สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาเอกชน ในการกำกับสำนักงานศึกษาธิการ

จังหวัดขอนแก่น ระยะที่ 4 ปีการศึกษา 2560-2565.